

Кабінету Міністрів України, Указів Президента України, проте це не є поки-що повноцінною системою нормативно-правового забезпечення даного виду діяльності [2, с. 43].

Таким чином, перевагою впровадження досягнень НТП у виробничий процес агропромислових підприємств є те, що по-перше, спрощується та водночас удосконалюється процес виробництва продукції, по-друге – кінцева (вироблена) продукція набуває нового (кращого) вигляду, удосконалених якісних характеристик, тощо. Кінцевим результатом впровадження інновацій є підвищення конкурентоспроможності продукції на ринках (внутрішніх і зовнішніх). Разом з тим ефективність впроваджених інновацій в діяльність агропромислових підприємств можна оцінити шляхом визначення конкурентоспроможності виробленої продукції.

Література

1. Баланюк С. І. Аналіз економічного розвитку господарств населення в межах сільських територій / С. І. Баланюк // Обліково-аналітичне забезпечення господарської діяльності / за ред. І. Ф. Баланюка, Н. І. Пилипів, В. М. Якубів. – Івано-Франківськ : Фоліант, 2014. – С. 121-130.

2. Саблук П.Т. Інноваційна діяльність в аграрній сфері: інституціональний аспект: монографія / [П.Т. Саблук, Шпикуляк О.Г., Курило Л.І. та ін.] – К.: ННЦ ІАЕ, 2010. – 706 с.

3. Сичова О.Д. Підвищення ефективності землекористування в сільськогосподарських підприємствах / О.Д. Сичова // Економіка АПК. - 2014. - № 4. - С. 95-102.

Ольга Головачова

Київський національний
торговельно-економічний університет

НАПРЯМИ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО ВЕКТОРУ РОЗВИТКУ

Україна, перебуваючи в регуляторному полі СОТ і реалізуючи проект створення зони вільної торгівлі з ЄС, визначає зовнішню торгівлю продукцією агропромислового комплексу (АПК) серед пріоритетів національного економічного розвитку, що є повністю обґрунтованим як з огляду на наявний потенціал, так і на можливості його реалізації. Тільки протягом 2002–2014 рр. середньорічна частка валової доданої вартості сільського господарства у ВВП України становила 8,7%, а сальдо торговельного балансу продукцією АПК становило в середньому 4,9 млрд дол. США на рік.

У цьому контексті актуалізуються проблеми створення адекватного ділового й інформаційного середовища для вільного доступу до зовнішніх ринків і забезпечення стабільності торговельних потоків конкурентоспроможної продукції. Критичним у цьому плані є розв'язання низки проблем зовнішньої торгівлі продукцією українського АПК: спрощення експортної структури внаслідок зменшення частки готових харчових продуктів; зростання частки імпорту у внутрішньому споживанні некритичних продовольчих товарів через відсутність технологічного і структурного реформування; нерозвиненість інфраструктури заготівлі та збуту продукції; вкрай низький сукупний рівень підтримки виробників через жорсткі зобов'язання в рамках угод СОТ та недостатній порівняно з багатьма країнами рівень тарифного захисту.

Ринок більшості розвинених країн, насамперед ЄС, залишився закритим для України. Значною мірою це пов'язано з доволі вагомими нетарифними бар'єрами, насамперед санітарними та фітосанітарними нормами. Крім того, розвинені країни мають потужну систему підтримки власних виробників сільськогосподарської продукції завдяки значному обсягу субсидій. Країни ОЕСР загалом на субсидії витрачають приблизно 300 млрд дол. на рік. Саме субсидії та нетарифні бар'єри не дозволили Україні повним обсягом скористатися відкритістю ринків, отриманою через членство у СОТ [1, с. 95]

3 квітня 2014 р. у вітчизняних аграріїв з'явилася додаткова можливість експортувати продукцію сільського господарства в країни ЄС, оскільки 83% всієї сільськогосподарської продукції, яка постачається в країни ЄС є фактично звільненою від ввізних мит при нульовій тарифній квоті, а Угода про зону вільної торгівлі між Україною та Євросоюзом було ратифікована 16 вересня 2014 р. У рівнях тарифного захисту торгівлі агропродовольчою продукцією України та ЄС існує значна несиметричність [2]. Так, середній зв'язаний тариф на продукцію АПК у ЄС становить 13,8%, у той час як Україна при вступі до СОТ зобов'язалася «зв'язати» тарифи на продукцію сільського господарства на рівні 11,1%. Найбільшим рівнем тарифного захисту в ЄС характеризується ринок молока та молочних продуктів, де середній тариф у 2013 р. становив 55,2%, на той час як в Україні – лише 10%. Максимальні тарифи на продукцію тваринного походження в ЄС перевищують 205% у результаті застосування тарифних квот.

Відмінність між країнами ЄС у системах стандартів та сертифікації є значним бар'єром у доступі іноземних товарів до ринку країн-членів. Найбільша кількість санітарних та фітосанітарних заходів ЄС застосовує переважно щодо імпорту живих тварин та продуктів тваринного (137 заходів у період 2002-2013 рр.) та рослинного (134 заходи за досліджуваний період) походження, за рахунок чого блокується імпорт із країн, що розвиваються.

Можливості інтеграції в європейський торговельний простір можуть бути реалізовані тільки за умов удосконалення інституційного середовища у сфері технічного регулювання, дотримання санітарних, фітосанітарних, екологічних вимог тощо. Імплементация відповідного законодавства передбачена Угодою про асоціацію з ЄС є проблемною та потребує акумуляції значних коштів у модернізацію технологій. Тому, для зниження ризиків від створення ЗВТ з ЄС для економіки України, прискорення процесу приведення у відповідність усіх стандартів, що належать до продукції АПК, з міжнародними та європейськими, повинно супроводжуватись проведенням постійних консультацій з регулюючими органами ЄС, проведенням переговорів з представниками бізнесу щодо узгодження термінів імплементации Угоди у сфері технічного регулювання та розробкою механізму використання можливості залучення фінансування з фондів ЄБРР та САП.

Через проблему низької якості молочної сировини ринки країн ЄС усе ще залишаються недоступними для українських молочних продуктів, незважаючи на те, що молоко екстра-класу включено згідно з рішенням Європейської Комісії 2007/115/ЄС, до переліку продукції тваринництва, яку дозволяється імпортувати країнами ЄС з України. Тому нагальним є збільшення дотації на забезпечення фермерських господарств механізованими доїльними апаратами з метою підвищення якості сировинної бази та виконання вимоги СОТ щодо повного переходу України на машинне доїння.

Розроблення заходів регуляторної політики, що стосуються розділу УКТ ЗЕД «Живі тварини; продукти тваринного походження», а саме виробництва свинини та м'яса птиці, мають передбачати реалізацію резервів підвищення конкурентоспроможності за допомогою впровадження українським бізнесом новітніх технологій, спрямованих на підвищення продуктивності праці та продуктивності тварин, покращення селекції, а також підвищення з боку контролюючих органів та споживачів ветеринарно-санітарних вимог до м'ясної продукції на всіх ланках відтворення - від утримання худоби до продажу м'яса на прилавках магазину. У зв'язку з цим пропонується забезпечення технологічного переоснащення ферм та тваринницьких комплексів за рахунок зниження імпортного мита та ввізного ПДВ на високотехнологічне енергоощадне обладнання.

В Україні кошти на підтримку сільськогосподарських виробників розподіляються нерівномірно. Більшість субсидій спрямовується великим підприємствам, у той час, коли саме малі та середні виробники виконують соціальну функцію забезпечення культури землеробства, збереження культурних та господарських традицій сільського розвитку, утримання зайнятості у сільській місцевості та вносять значний вклад у формування продовольчих ресурсів держави.

Проблемою є те, що на тлі високих темпів розвитку олійно-жирової промисловості України спостерігається надлишок виробничих ресурсів та нестача сировини, а отже, для завантаження надлишкових виробничих потужностей використовуються інші олійні культури, такі, як переробка насіння сої і ріпаку, які, як відомо, виснажують землі. Відтак вкрай важливим є встановлення на державному рівні раціональних посівних площ цих культур та жорсткий контроль за дотриманням цільового використання ріллі. За подальшого ігнорування агроекологічних вимог в Україні у способах ведення сільського господарства екологічні проблеми посилюватимуться, що може призвести до масштабної деградації сільськогосподарських земель. Збитки від деградації вже оцінюються на рівні 9 млрд грн., і, за оцінками окремих експертів, сягають 80 млрд грн.. Держава повинна сприяти виведенню з активного обробітку деградованих малопродуктивних земель та вжити заходів щодо впровадження екологічного землеробства.

Можливості впровадження державною всього комплексу заходів, спрямованого на збільшення у загальному обсязі українського експорту частки продукції з високим ступенем переробки; диверсифікація зовнішньоекономічної діяльності з метою виключення можливості використання в торговельних відносинах інструментів політичного тиску; досягнення санітарних стандартів та стандартів безпеки ЄС; оптимізація системи логістики експорту та якісне інформаційне забезпечення всіх суб'єктів ринку визначатимуться станом української економіки та темпами її відновлення. Дії держави у сфері регулювання АПК повинні бути націлені на підвищення ефективності експорту агропродукції, збільшення наявності продукції українського АПК на європейському ринку та ринках інших розвинених країн світу, освоєння сегментів на ринках Азії, Африки та Близького Сходу.

Література

1. Печериця Ю. Стан та перспективи розвитку ринку вина в Україні / Ю. Печериця // Наукові праці Нац. університету харчових технологій. – 2010. – № 36. – С. 26-30.
2. Хаунхорст Е. Експорт української агропродовольчої продукції до Європейського Союзу в умовах глибокої та всеосяжної зони вільної торгівлі / Е. Хаунхорст, В. Лапа // Звіт з аграрної політики APD/APR/06/2014. – Німецько-український аграрно-політичний діалог. – 2014. – 61 с.
3. I-TIP Goods: Integrated analysis and retrieval of notified non-tariff measures [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://i-tip.wto.org/goods/default.aspx?language=en>.